

Türkiye Film Sektörü 2014 Özet Raporu

1990'lı yıllarda yükselişe geçen Türkiye sinema sektörü, 2000'li yıllarda hem en üretken, hem de ulusal ve uluslararası alanlarda en başarılı yıllarını yaşamaya başladı. 2012'de 60'ı Türkiye yapımı 290 film vizyona girerken, 2013 yılında 86'sı yerli olmak üzere toplam 321 film vizyon şansı bulmuştu. 2014 yılında ise 108'si yerli olmak üzere toplam 357 film vizyona girerek yeni bir rekora imza atıldı. 2014, son otuz yıldır yüzden fazla yerli filmin vizyona girdiği ilk yıl oldu.

2013'te 86 yerli film 28.990.793 seyirciyi sinema salonlarına çekmişti. 2014'te ise vizyona giren 108 yerli filmi 35.781.569 kişi izledi. 2013 ile karşılaştırıldığında 2014'te vizyona giren yerli film sayısında % 30'luk bir artış görülürken, seyirci sayısında % 23'lük bir artış yaşandı. 2014 yılında vizyona giren yerli filmlerin pazar payı bir önceki yıl ile aynı oranda, %58'de kaldı. 2014 yılı son yirmi beş yılın en fazla bilet satılan yılı olarak kayıtlara geçmiş olsa da, nüfusa oranla kesilen bilet sayısına bakıldığında Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre hâlâ geride olduğu görülmekte. Fakat, Türkiye 75 milyonluk nüfusuna göre halen küçük, dolayısıyla da büyümeye açık bir sinema pazarına sahip. Türkiye'nin büyümekte olan bir sinema sektörüne sahip olduğu düşünüldüğünde vizyona giren yerli filmlerin gişedeki ağırlığını sürdürmeleri de dikkat çekici.

Dağıtım

Türkiye'de film dağıtımına piyasa kuralları yön vermekte ve herhangi bir destek ya da kota uygulaması bulunmamaktadır. Türkiye'de 19 dağıtım şirketi faaliyet göstermektedir. Bunlar arasında UIP, WB ve Pinema pazarın büyük kısmına hâkim üç dağıtım şirkettir.

2013 Ekim ayı itibariyle Türkiye'de de sanal kopya bedeli (VPF) uygulaması başladı. Türkiye'de sektörün yapısı gereği VPF bedelini yapımcılar ödemektedir. Ancak şu anda uygulamaya dair üzerinde uzlaşılmış bir modelden bahsetmek mümkün değil.

Hâlihazırda dağıtım hem DCP hem 35 mm kopyalarla yapılmakta. Dijital dağıtım ile ilgili yatırımlar sürerken 2014 yılında dijitalleşme oranı %65'lere ulaşmış durumda.

2014'te vizyona giren 357 film arasında yerli film *Recep İvedik 4*, 7.369.098 izleyiciye ulaşarak son otuz yılın en fazla izlenen filmi oldu. Ayrıca 2014 yılında en fazla izlenen on filmin dokuzunun yerli filmler olması dikkat çekici. En fazla izlenen ilk on yerli film ise toplam yerli film izleyicisinin %65'ini oluşturuyor. Bu tabloya bakınca, ister istemez Türkiye Sineması'nda üretim ve izleyici artışının birbirini besleyen süreçler olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye Sineması son yıllarda yeniden popüler, milyonları sinema salonlarına çeken yapımlar yapmayı başarsa da, ticari kulvarda yarışmayan filmler çok sınırlı bir seyirci kitlesine ulaşabiliyor.

Türkiye 1 Kasım 2013 tarihinde seyirciyle buluşma konusunda sıkıntı yaşayan filmler için bir alternatifle tanıştı. Başka Sinema, ulusal ve uluslararası platformlarda beğeni kazanan filmlerin, yepyeni bir seans yapısıyla sinemaseverlerin buluşması amacıyla kurulan sürekli bir sinema salonu oluşumu. 1 Kasım 2013'ten yıl sonuna kadar 4 salonda 9 filmi dolaşıma sokan Başka Sinema, 2014 yılında yüze yakın filmi seyirciyle buluşturdu.

2005-2014 Türkiye Vizyon Göstergeleri								
Yıl	Toplam Seyirci	Toplam Film Sayısı	Türk filmi	Türk filmleri seyirci	Yüzde	Yabancı film	Yabancı filmlerin seyircisi	Yüzde
2014	61.248.838	357	108	35.781.569	58%	249	25.467.269	42%
2013	50.405.020	321	86	28.990.793	58%	235	21.414.227	42%
2012	43.935.763	281	61	20.487.442	47%	220	23.448.321	53%
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

Destek

2005 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği desteklerin ve yerli filmlerin artan seyirci sayısının da etkisiyle Türkiye'de yerli film üretiminde önemli bir artış sağlandı. 2002 yılında sadece 9 yerli film vizyona girmişken, 2013 yılında bu sayı 86'ya, 2014 yılında ise 108'ye ulaştı. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği destekler bu yıla kadar yerli yapımlar için ulusal düzeyde var olan tek yapım destek mekanizması idi. Anadolu Kültür ve İstanbul Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali ortaklığıyla kurulan Yeni Film Fonu bu yıldan itibaren filmlere destek vermeye başlıyor.

Yerli yapımların desteklenmesi dışında, yabancı yapımların Türkiye'de çekilmesini desteklemek üzere 2009 yılında KDV kanununda bir değişiklik yapıldı. Böylece merkezi Türkiye dışında olan yapım şirketlerine Türkiye'deki yapım masraflarındaki KDV

miktarının iade edilebilmesini sağlayacak hukuki altyapı oluşturulmuş oldu. En İyi Film Oscar'ını kazanan *Argo* ve son James Bond filmi *Skyfall*'un bir kısmı Türkiye'de çekilmişti. Geçtiğimiz yıl vizyona giren, Russell Crowe'un ilk yönetmenlik denemesi *The Water Diviner*'ın önemli bir kısmı ise Çanakkale ve İstanbul'da çekildi. Ayrıca, yabancı filmlerin Türkiye'de çekilmesi için Sinema Genel Müdürlüğü teşvik projeleri hazırlıyor. Ayrıntılı bilgi için <http://www.sinema.gov.tr> adresi ziyaret edilebilir.

Ekonomi Bakanlığı tarafından 25.06.2012 tarihinde Döviz Kazandırıcı Hizmet İhracının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ yürürlüğe girdi. Tebliğ kapsamında sinemaya da dağıtım ve pazarlama desteği verilmesi öngörülmekteydi. Ancak tebliğin içeriği ile sektörel teamüllerin tam örtüşmemesi sonucu bu destekten sinema sektörü şu ana kadar tam anlamıyla yararlanamamaktadır.

Türkiye'de sinema alanında örgütlenmiş on meslek birliği bulunmaktadır. Ancak meslek birlikleri ve sendikalar mevcut telif hakları yasasındaki eksiklikler yüzünden henüz Avrupa'daki ya da A.B.D'deki muadilleri kadar güçlü değiller. Yeni 5846 sayılı telif hakları yasasının yürürlüğe girmesiyle birlikte meslek birliklerinin de etkinliği artacak. Meslek birlikleri dışında sinemacılar arasındaki işbirliğini, iletişimi ve dayanışmayı arttırıp farklı yapım ve dağıtım modellerinin geliştirilmesine destek olmayı hedefleyen genç yönetmenler ve yapımcıların 2010 yılında kurduğu Yeni Sinema Hareketi gibi oluşumlar da mevcut.

2014 yılında vizyona giren 108 filminden 36 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün verdiği yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle;

2014 Yılında Vizyona Giren Türk Filmlerinin						
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı						
Sinema Genel Müdürlüğü'nden Aldığı Destekler						
	Filmin Adı	Destek Karar Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	Seyirci Sayısı
1	Kış Uykusu	2013	Film yapım	750.000	13.06.2014	304.782
2	Mandıra Filozofu	2013	Film yapım	250.000	04.04.2014	956.571
3	Peri Masalı	2012	Film yapım	300.000	28.03.2014	43.790
4	İksir	2012	Film yapım	300.000	16.05.2014	110.077

5	Yunus Emre: Aşkın Sesi	2012	Film yapım	300.000	10.01.2014	83.786
6	Kusursuzlar	2011	Film yapım	250.000	03.01.2014	8.439
7	Şarkı Söyleyen Kadınlar	2011	Film yapım	300.000	21.02.2014	7.170
8	Mavi Dalga	2011	İlk film yapım	200.000	07.03.2014	5.167
9	Mavi Ring	2011	İlk film yapım	200.000	21.03.2014	1.582
10	Lal	2011	Film yapım	250.000	25.04.2014	10.385
12	Cennetten Kovulmak	2011	İlk film yapım	250.000	25.04.2014	7.244
13	Köksüz	2011	İlk film yapım	250.000	14.03.2014	8.111
14	Daire	2010	Film yapım	300.000	07.02.2014	2.241
15	Ferahfeza	2010	İlk film yapım	200.000	10.01.2014	703
16	Soğuk	2012	Film yapım	400.000	21.03.2014	7.722
17	Bensiz	2012	İlk film yapım	200.000	02.05.2014	6.546
18	Göl Zamanı	2011	İlk film yapım	300.000	27.06.2014	915
19	Toprağa Uzanan Eller	2011	İlk film yapım	200.000	01.08.2014	2.141
20	Biz Babasız Büyüdük	2011	Film yapım	250.000	26.09.2014	248
21	Ben O Değilim	2012	Film yapım	250.000	26.09.2014	3.682
22	Balık	2011	Film yapım	250.000	17.10.2014	8.690
23	Hay Way Zaman: Dersim'in Kayıp Kızları	2013	Belgesel yapım	30.000	17.10.2014	2.658
24	Sivas	2011	İlk film yapım	200.000	31.10.2014	16.002
25	Unutma Beni İstanbul	2011	Yapım	70.000	7.11.2014	153

			sonrası			
26	Deniz Seviyesi	2013	İlk film yapım	250.000	7.11.2014	4.098
27	Annemin Şarkısı	2012	İlk film yapım	250.000	14.11.2014	9.990
28	Evlıya Çelebi ve Ölümsüzlük Suyu	2011	Film yapım	400.000	14.11.2014	44.639
29	Kumun Tadı	2011	İlk film yapım	250.000	21.11.2014	2.550
30	Asfalt Çiçekleri	2011	İlk film yapım	200.000	21.11.2014	557
31	Seni Seviyorum Adamım	2012	Film yapım	400.000	21.11.2014	144.039
32	Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku	2013	Film yapım	400.000	12.12.2014	71.042
33	Yağmur: Kıyamet Çiçeği	2013	Film yapım	400.000	12.12.2014	58.993
34	Gittiler Sair ve Meçhul	2013	Film yapım	300.000	19.12.2014	209
35	Aşk-ı Suzan	2011	İlk film yapım	250.000	26.12.2014	225
36	Sesime Gel	2012	Yapım sonrası	70.000	5.12.2014	4.224

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Desteklenen Film Sayıları				
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası	Toplam
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41

2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58
2012	25	11	5	41
2013	15	7	0	22
2014	39	15	0	54

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Film Başına Verilen Ortalama Destek Miktarı			
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası
2005	158.929 TL	0	0
2006	183.400 TL	250.000 TL	30.000 TL
2007	273.958 TL	212.273 TL	48.677 TL
2008	231.250 TL	203.571 TL	30.000 TL
2009	279.688 TL	200.000 TL	57.000 TL
2010	352.000 TL	214.765 TL	60.000 TL
2011	252.173 TL	221.739 TL	72.500 TL
2012	328.000 TL	209.100 TL	68.000 TL
2013	388.909 TL	271.428 TL	0
2014	472.051 TL	286.666 TL	0

Avrupa Ortak Yapımları

2014'te vizyona giren yerli filmlerden 8'i ortak yapım olarak gerçekleştirildi: *Şarkı Söyleyen Kadınlar* (Reha Erdem), *Mavi Dalga* (Zeynep Dadak, Merve Kayan), *Mavi Ring* (Ömer Leventoğlu), *Kış Uykusu* (Nuri Bilge Ceylan), *Ben O Değilim* (Tayfun Pirseliimoğlu), *Sivas* (Kaan Müjdedi), *Deniz Seviyesi* (Nisan Dağ, Esra Saydam), *Annemin Şarkısı* (Erol Mintaş) ortak yapımcıları bulunan filmlerdi.

Üretilen film sayısının artmasına rağmen ortak yapımların sayısında ciddi bir artış görülmemekte. Bunun başlıca sebepleri arasında ortak yapımlara yönelik bir destek mekanizmasının olmaması ve destek sisteminin yapımcılar üzerinden işletilmemesi nedeniyle uluslararası ortak yapımları yürütebilecek yapımcı portföyünün oluşmaması gelmektedir. Kültür Bakanlığı yapım desteği yönetmelik gereği sadece Türk yapımcıların ana yapımcı olduğu projelere açıktır. Bu da ortak yapımların artmasına yönelik bir engel oluşturmaktadır. Türkiye'nin halen aday üye statüsünde olduğu AB'nin görsel işitsel endüstrilere destek programı olan Creative Europe'un haricinde kalması da ortak yapımların sayısının artmamasında rol oynamaktadır.

Televizyon

1990 yılında televizyon alanında kamu tekelinin kalkması ve özel televizyonların açılması ile birlikte, TV dizileri ve reklam filmleri sinema sektörünün teknolojik altyapısını ve işgücünü zenginleştirmekte önemli bir role sahip oldu. Her ne kadar Türkiye'deki TV kanalları televizyon filmi yapımına girmese de, dizi üretimi geçtiğimiz yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Türkiye'de yapılan diziler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkan ülkelerinde satılmakta ve burada ilgiyle takip edilmektedir.

Rakamlarla 2014 Türkiye Film Sektörü

Ortalama bilet fiyatı	10,6 TL.
Bir Somun Ekmek	1,00 TL
Salon Sayısı / Dijital Salon Sayısı	2200 / 1430
Gösterime Giren Toplam Film	357
Gösterime Giren Yerli Film	108
Toplam İzleyici Sayısı	61.248.838
Türk Filmlerinin Toplam Gişe Hasılatı	358.412.978 TL
Toplam Gişe Hasılatı	652.906.733 TL
Yerli Filmlerin İzleyicisi	35.781.569
Yerli Filmlerin Payı	%58
ULUSLARARASI BAŞARILAR (2002-2014)	
2014: Kış Uykusu (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali – Altın Palmiye; Mavi Dalga (Zeynep Dadak ve Merve Kayan), Berlin Film Festivali – Generation KPlus Yarışma Filmi; Sesime Gel (Hüseyin Karabey),	

Berlin Film Festivali- Generation 14plus Yarışma Filmi; Kumun Tadı (Melisa Önel), Berlin Film Festivali – Forum Bölümü; Kuzu (Kutluğ Ataman), Berlin Film Festivali- Panorama Bölümü; Ağrı ve Dağ (Hasan Serin), Berlin Film Festivali – Generation Kplus Kısa Film Yarışması; Sivas (Kaan Müjdeci), Venedik Film Festivali - Jüri Özel Ödülü; Annemin Şarkısı (Erol Mintaş), Saraybosna Film Festivali - En İyi Film ve En İyi Erkek Oyuncu
2013: Zerre (Erdem Tepegöz), Moskova Film Festivali - En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu ödülleri
2012: Tepenin Ardı (Emin Alper), Berlin Film Festivali - Caligari Ödülü, Asya Pasifik Film Ödülleri – En İyi Film; Küf (Ali Aydın) Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü
2011: Bir Zamanlar Anadolu’da (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü
2011: Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Seyfi Teoman), Berlin Film Festivali - Yarışma Bölümü
2010: Çoğunluk (Seren Yüce), Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü
2010: Bal (Semih Kaplanoğlu), Berlin Film Festivali - Altın Ayı Ödülü
2010: Pandora’nın Kutusu (Yeşim Ustaoglu), San Sebastian Film Festivali Altın İstridye - En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu Ödülleri
2009: Uzak İhtimal (Mahmut Fazıl Coşkun), Rotterdam Film Festivali - En İyi Film Ödülü
2008: Üç Maymun (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü
2008: Gitmek (Hüseyin Karabey), Tribeca Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü
2006: İklimler (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - FIPRESCI Ödülü
2002: Uzak (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü ve En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

Kaynaklar: Box Office Türkiye, Sinema Genel Müdürlüğü